

ZAMONAVIY O'QITUVCHINING KASBIY-PEDAGOGIK TAYYORGARLIGI -MUAMMO VA ECHIMLAR**SHAHLO MIRZAYEVA ABDURAXMONOVNA,****QARSHI DAVLAT UNIVERSITETINING PEDAGOGIKA INSTITUTI O'QITUVCHISI****Annotatsiya**

Hozirgi vaqtda "o'qituvchining shaxsiyati va faoliyatiga qo'yiladigan talablar bilan pedagogik ta'lim muassasalari bitiruvchilarining ijtimoiy va pedagogik faoliyatni amalga oshirishga tayyorgarligining haqiqiy darajalari o'rtasidagi ziddiyatni ta'kidlaydi. kasbiy jihatdan aniqlangan vazifalar tobora aniq namoyon bo'lmoqda. Sababi o'qituvchini o'zining xilma-xil jihatlar bilan tayyorlash jarayoni haligacha har tomonlama tadqiqot ob'ektiga, unga yaxlit hodisa sifatida tizimli yondashish ob'ektiga aylanmaganligida ko'rishadi. Maqolada ham zamonaviy o'qituvchining kasbiy-pedagogik tayyorgarligi hususida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: dasturiy vositalar, kasb, faoliyat, pedagogika, talaba, rivojlantirish, texnologiya

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi

Ma'lumki, "barkamol shaxs faqat yaxlit pedagogik jarayonda shakllanadi va faqat ana shunday o'qituvchi hozirgi bosqichda jamiyat tomonidan maktab oldiga qo'yilgan vazifalarni hal qila oladi, bunda pedagogik jarayonni yaxlit, yaxlit bir shakl sifatida tizimli ko'rish mumkin. fenomeni va uni amalga oshirishga tayyorligi ishlab chiqilgan. Shu sababli, bugungi kunda, mualliflarning fikriga ko'ra, "sharoitlarni izlash alohida ahamiyatga ega bo'lib, ularni kasbiy pedagogik tayyorgarlik jarayonida ko'rib chiqish shaxsning ushbu integratsiyaviy sifatini shakllantirishga olib keladi". Buning uchun "pedagogik jarayonni o'z fanini mukammal egallagan o'qituvchi-pedagog shaxsini umumiy madaniy va kasbiy jihatdan kamol toptirishga yo'naltirish maqsadida kasbiy tayyorgarlik mazmuni, shakl va usullarini qayta ko'rib chiqish zarur. Axborot oqimining ko'payishi, fan rivojlanishining tezlashishi, texnologiya va texnologiyaning o'zgarishi munosabati bilan o'qituvchining psixologik va uslubiy tayyorgarligining ma'lum "qarishi" mavjud. Bu esa, o'z navbatida, bo'lajak o'qituvchining kasbiy tayyorgarligini bugungi kun talablari asosida takomillashtirish zaruratini oldindan belgilab beradi. Yangi usul va texnologiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik mahoratini shakllantirish va rivojlantirish mazkur talablarni amalga oshirish shartlaridan biridir. Talabalarning bitiruv malakaviy ishlari amaliyotida pedagogik va maxsus fanlarning integratsiyalashuvini ta'minlash ham dolzarbdir. Mening fikrimcha, pedagogik mukammallik - bu o'quv jarayonini loyihalash, samarali tashkil etish, boshqarish, nazorat qilish, natijalarini va uni amalga oshirish texnologiyasini baholash, shuningdek, pedagogik jarayonda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammoli vaziyatlarni oldindan bilish va tayyorgarlik ko'rish metodologiyasi. ularni hal qilish uchun. Bo'lajak kasb-hunar ta'limi o'qituvchisining pedagogik mahorati nafaqat pedagogik guruhlarni, balki umumta'lim, umumkasbiy va maxsus fanlarni o'rganishda, shuningdek, o'qituvchilik amaliyoti va bitiruv malakaviy ishlarini bajarish jarayonida shakllantirilishi kerak.. Bizning fikrimizcha, pedagogik mahorat "Kasb-hunar ta'limi metodikasi" fanini o'qitishda ayniqsa shakllanadi va rivojlanadi.

Mulohaza va takliflar

To'g'ri o'rganish maqsadlari. Aniq maqsadlar to'g'ridan-to'g'ri umumiy maqsadlardan kelib chiqqan holda, har bir mavzuning o'quv jarayonini va uning mazmunini anglatadi. Nazariy, amaliy va boshqa mashg'ulotlar uchun aniq o'quv maqsadlari qo'yiladi. Ta'lim jarayonida aniq o'quv maqsadlari muhim rol o'ynaydi. Ular o'quvchilar o'rganishi kerak bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni aks ettiradi. Nazariy va

amaliy mashg'ulotlar uchun aniq o'quv maqsadlari odatda fan o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi. Har bir dars uchun o'quv, ta'lim va rivojlantiruvchi o'quv maqsadlari belgilanadi. O'qituvchining faoliyati. O'quv materialiga ko'ra, talaba o'z fikrini bildirishi kerak. Talabalarda o'quv materialini taqdim etish, axborotdan mustaqil ravishda izlash va undan foydalanish, uni tahliliy tahlil qilish, asosiy tushunchalar, qonunlar, qoidalar va jarayonlarni asoslash, muammoli vaziyatlarni yaratish va hal qilish qobiliyatini rivojlantirish. O'qituvchining faoliyati o'quvchilarni o'quv jarayonida faollashtirishga, ularning mustaqil va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Talabalar ta'lim ma'lumotlarini taqdim etish va tushuntirish qobiliyatini rivojlantirishlari kerak. Ular o'quv materialidan eng muhim ma'lumotlarni o'zlashtirishlari, aniqlashlari va ajratib olishlari kerak. Shuningdek, talabalar o'quv materialini mustaqil ravishda tuzish va tizimlashtirish, muammoli vazifalarni oqilona hal qilish qobiliyatini rivojlantirishlari kerak. Ushbu ta'lim texnologiyasi bilan o'quvchining faoliyati faollashadi, uning iste'dodining namoyon bo'lishi uchun imkoniyat yaratiladi. O'quv materialining mazmuni. Oliy o'quv yurtidagi o'quv jarayoni o'quv materialini to'liq o'zlashtirish texnologiyasiga asoslanishi kerak. Namunaviy o'quv rejasiga ko'ra, o'quv materialini o'quvchilar tomonidan to'liq o'zlashtirilishi kerak. O'qish shakli. Bo'lajak kasb-hunar ta'limi o'qituvchisini tayyorlash jarayonida uning pedagogik mahoratini shakllantirish va rivojlantirishda o'qitishning aniq maqsadiga erishishni kafolatlaydigan samarali ta'lim shakllarini tanlash muhim ahamiyatga ega. Kasb-hunar ta'limi o'qituvchisini tayyorlashda biz nazariy, seminariya va mustaqil ta'limda eng yuqori natijalarni beradigan "guruhlarda ishlash" o'qitish shaklini tavsiya qilamiz. Kichik guruhlarda (kichik guruhlarda) ishlash shakliga alohida e'tibor beriladi. "Kichik guruhlarda ishlash" o'qitish shakli - bu o'quv materialini o'rganishga yoki kichik guruhlarda topshiriqlarni bajarishga qaratilgan dars bo'lib, talabalarning faolligini ta'minlaydi. Ushbu o'qitish shakliga ko'ra talabalar kichik guruhlarda topshiriq va muammoli topshiriqlarni bajaradilar. Ular bir-birlariga ta'lim berish va turli nuqtai nazarlarni qadrlash imkoniyatiga ega. "Kichik guruhlarda ishlash" mashg'ulot shaklidan foydalanganda o'qituvchi o'qitish vaqtini tejash, talabalarni mavzuni o'rganishga jalb qilish va ularni baholash imkoniyatiga ega. Agar siz kichik guruhlarda o'quvchilarning pedagogik mahoratini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan darslarni tashkil qilsangiz, har bir o'quvchiga o'z fikrini ifoda etish, pedagogik nutqni rivojlantirish, mustaqil ishlash, muhokamalarda qatnashish, erkin va tanqidiy fikrlash imkoniyati yaratiladi.

Xulosa

Pedagogik ta'lim mazmuni haqida gap ketganda, uning o'ziga xos, shaxsning eng muhim ijtimoiy ehtiyojlarini qondiruvchiligi hali to'liq idrok qilinmaganligi, o'zining asosiy tamoyiliga ko'ra eng insonparvarlik va insonparvarlik sifatida e'tirof etilmaganligi qayd etiladi. Pedagogik ta'limning istiqboli - yaxlit shaxsni shakllantirish. Bu maqsadga qanday erishish mumkin? Mualliflar chiqish yo'lini kasb-hunar ta'limini demokratlashtirish va insonparvarlashtirish g'oyalarini jamlagan yaxlit pedagogik jarayonni qurishda ko'rishadi. Buning uchun esa o'qituvchining malakasini oshirishni "uga bilimlarni o'zgarlas va mutlaq namunalar, me'yorlar va qoliplar ko'rinishida o'tkazish" deb tushunishdan voz kechish kerak. Bugungi kunda maksimal bilim emas, balki ularning harakatchanligi va moslashuvchan moslashuvi. maktab sharoitlari o'quvchini pedagogik faoliyatga moslashtiradi, shuning uchun kelajakdagi o'qituvchini ob'ekt pozitsiyasidan sub'ekt pozitsiyasiga, ya'ni faol kasbiy o'zini o'zi tarbiyalash pozitsiyasiga o'tkazish zarurati tug'iladi. Binobarin, o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida sub'ektiv-sub'ektiv munosabatlar qurilishi kerak, uning mexanizmi ijtimoiy rivojlanishning o'ziga xos xususiyatlari, "tashqi ta'sirlar" ning o'zaro kirib borishi va ularga vositachilik qiluvchi "ichki sharoitlar" bilan belgilanadi (S.L.Rubinshteyn).

O'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi muammolariga xorijda ham qiziqish ortib borayotgani qayd etilmoqda. Ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar to'rt yo'nalishda olib boriladi: 1 - o'qituvchiga qo'yiladigan

normativ talablarni belgilash; 2 - pedagog kadrlar tayyorlash tuzilmasi va mazmunini takomillashtirish; 3 - yangi boshlanuvchilar uchun tavsiyalar ishlab chiqish; 4 - talabalar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish. AQSH, Yaponiya, G'arbiy Yevropadagi zamonaviy ta'lim tizimlarining birinchi xususiyati ularning insonparvarlik yo'nalishida namoyon bo'ladi. 20-asr oxirida A. Eynshteyn va B. Rasselning har qanday turdagi ta'lim muassasasi samaradorligining asosiy tamoyili va mezoni ta'limning insonparvarligi bo'lishi kerak, degan g'oya amalga oshirildi, bu ikkalasi tomonidan ham ta'minlanadi. uning mazmuni va pedagogik ta'sir qilish usuli. Ammo talaba shaxsining ustuvorligini jamiyatning eng oliy qadriyati sifatida e'tirof etish orqali kattaroq natijaga erishiladi.